

Sürdürülebilir Mimarlık-2

Yazımın birinci bölümünde, yapı sektöründe çoğunlukla enerji tasarrufu oranlarına veya herhangi bir yeşil bina belgesi sahibi olma niteliğine indirgenen "sürdürülebilirlik" kavramının geniş anlamda ele alınmasının önemini vurgulamıştım. Bu bölümde ise, "yeşil", "ekolojik", "çevre dostu" gibi etiketlerle pazarlanmasına, hatta yeşil bina belgesi sahibi olmasına karşın gerçekte "sürdürülemez" olan yapılarda, asıl sorgulanması gereken noktalara örneklerle değinerek konuyu açmaya çalışacağım.

Yapının gerçek bir sosyoekonomik gereksinime yanıt verip vermediği. Örnek: Üstünkörü rant hesaplarıyla alelacele yapıp kira geliri azlığından depoya veya hastaneye dönüştürülen "yeşil" alışveriş merkezleri, daha da beteri, yıllarca boş kalıp da hiçbir şeye dönüştürülemeyen "ekolojik" toplu konut siteleri.

Mimarlık ve Çevre

Ali MANÇO

amanco@yesildunyagazetesi.com

Yapının, kullanıcılarının ulaşımı açısından kentteki konumu. Örnek: Çalışanların ulaşabilmek için özel taşıtlarla kilometrelerce yol aldığı "çevre dostu" ofis kompleksleri. (Yeşil bina belgelendirmelerinde toplu taşımaya yakınlık en önemli kriterlerden biri)

Yapının bileşenlerinin gerçekten enerji tasarrufu işlevi için mi

yoksa salt estetik kaygılarla mı tasarlandığı. Örnek: Yapıyı "yeşil" kılmak adına her yerine serpiştirilen ancak iklime uyumsuz, sürekli bakım ve sulama isteyen bitkilere bürünmüş yapılar.

Yapıda yer alan teknolojik sistemlerin gerçekte ne derecede tasarruf sağladığı. Örnek: Projelerin pazarlaması sırasında sürekli altı çizilen ancak kullanıma geçildiğinde basit bir ölçümle çürütülen "%50'ye varan" enerji tasarrufu savları. (Ki bu nedenle yurtdışında artık bir çok yeşil bina belgesi her yıl ölçümler yapılarak yenilenmek durumunda)

Yapının işlev ve kullanım değişikliklerine karşı esnekliği. Örnek: El değiştirdiğinde farklı kullanıcı gereksinimlerine yanıt veremediği için kapsamlı yenilemelerden geçirilen veya tamamen yıkılıp yeniden yapılan iş merkezleri.

Yapının yakın çevresine ve altyapıya etkileri. Örnek: Küçük bir taban alanı üzerinde büyük sayıda insanı barındıran, akıllı bina teknolojileri ile enerji kullanımını en aza indirgeyen ancak aynı anda getirdiği donanım ve trafik yükü ile kentsel altyapıyı çökerten bir "yeşil gökdelen".

Yapının bileşen ve sistemlerinin yerel kaynaklardan elde edilip edilmediği. Örnek: Çoğu bileşeni dünyanın öteki ucundan tonlarca karbon tüketilerek taşınan "doğal" malzemeler olan, basit bir doğrama bileşeninin onarımının bile ancak yurtdışından gelen parçalarla haftalar süren bir beklemeden ardından tamamlanabildiği "ekolojik" rezidanslar. (Yerel malzeme ve işçilik kullanımı da yeşil bina belgelendirme değerlendirmelerinde önemli bir girdi.)

Bu listeyi daha uzatmak da olası ama bunların dışındaki en önemli ölçüt, yapının kullanıcılarını ve çevresindekileri mutlu edip etmediği. Çünkü istediği kadar "yeşil" olsun, ancak iyi işleyen, benimsenen ve korunan mimarlık ürünleri "sürdürülebilir"dir, diğerleri eninde sonunda yenilenmeye ya da yıkıma mahkumdur.